

Kultūras ministrija

Medijpratības nozīme bērnu un jauniešu izglītībā

Mediju politikas nodaļas vadītāja
Aiga Grišāne

Rīgā, 20.08.2018.

Kultūras ministrija

Mērķis: bērni un jaunieši ir **aktīvi pilsoņi**, interesējas par apkārt notiekošo, līdzveido savu valsti.

Medijpratība – līdzeklis.

Kultūras ministrija

Medijpratība

Prasme:

- meklēt informāciju,
- analizēt un kritiski izvērtēt,
- piedalīties satura veidošanā,
- lietot medijus.

Izpratne par:

- mediju lomu, darbības pamatnosacījumiem,
- mediju nozīmi demokrātijā (4.vara).

Līdzdalība

Kultūras ministrija

Izaicinājumi

1. Internets = izklaide.
2. *Youtube*.
3. Bērni un drošība.
4. Neizprot mediju lomu.
5. Neinteresējas par notikumiem Latvijā.

Kultūras ministrija

- **1/2** LV iedzīvotāju uzskata - ja kādu informāciju publicē mediji, tad tā ir patiesa.

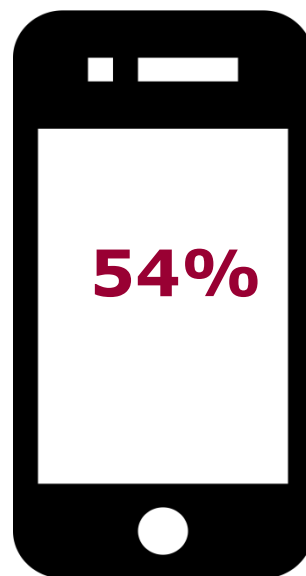

Attēls: [Chicago mirror ball](#) | [Oscar Peñalva](#) | [Flickr](#)

Kultūras ministrija

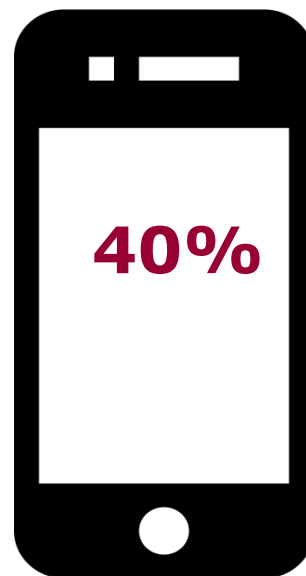
Cik % no jauniešiem (15-24 gadi) tic sociālajos medijos atrodamajai informācijai?

Kultūras ministrija

**Cik % no jauniešiem (15-24 gadi)
dalās ar informāciju internetā, to
nepārbaudot?**

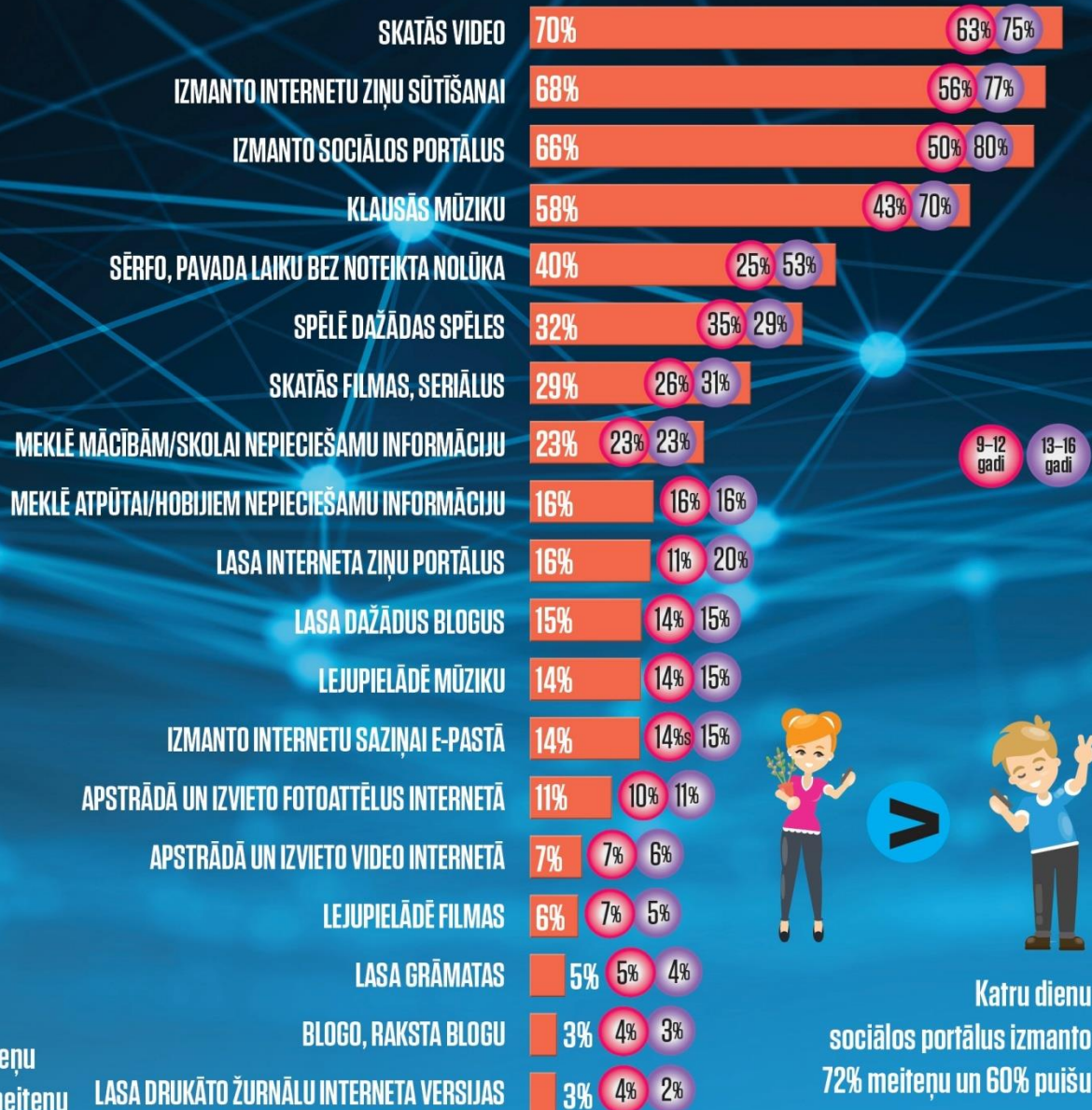
KO JAUNĀ PAAUDZE DARA INTERNETĀ?

■ cik % respondentu vecumā no 9 līdz 16 gadiem katru dienu...

Katru dienu:

- skatās dažādus video 79% puīšu 60% meiteņu
- spēlē spēles internetā 45% puīšu un 18% meiteņu
- sazinās e-pastā 18% puīšu un 10% meiteņu

Katru dienu sociālos portālus izmanto 72% meiteņu un 60% puīšu

KĀDAS PLATFORMAS IZMANTO?

cik % respondentu vecumā no 9 līdz 16 gadiem katru dienu izmanto šādas interneta vietnes, sociālos portālus, saziņas platformas...

Katru dienu:

- izmanto Instagram 60% meiteņu un 47% puīšu
- izmanto Snapchat 46% meiteņu un 28% puīšu
- izmanto Musical.ly 22% meiteņu un 9% puīšu

YouTube

KLASE

Google

WhatsApp

Instagram

Snapchat

Facebook

vk.ru (vkontakte.ru)

Spotify

Musical.ly

Skype

Wikipedia

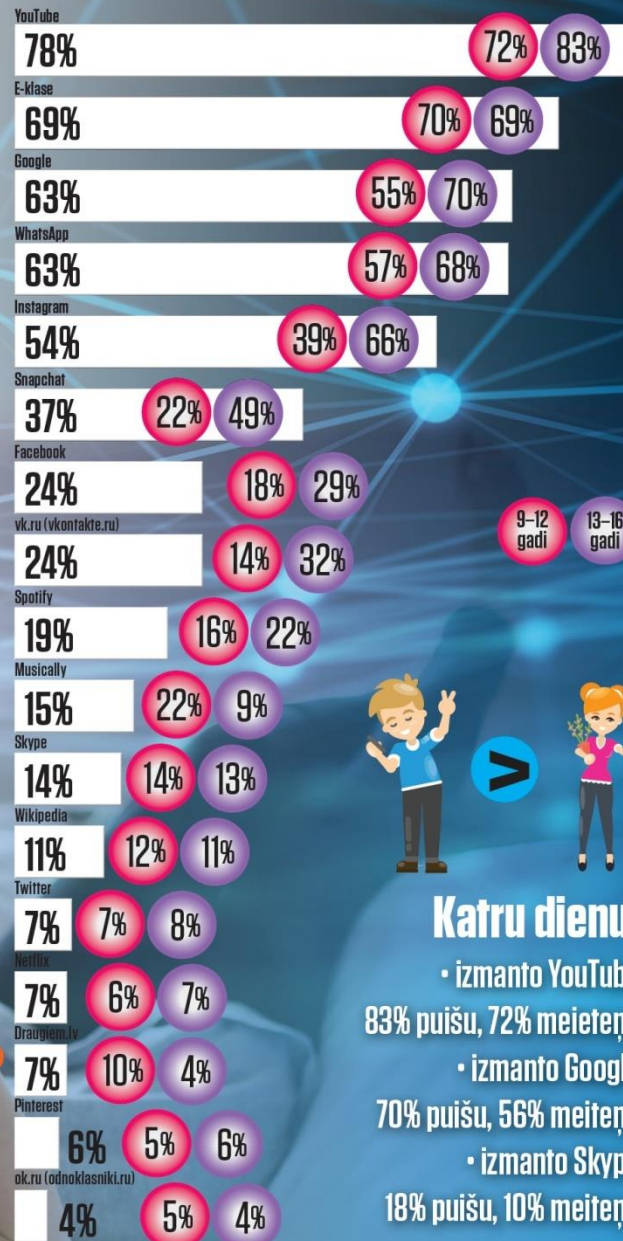
Twitter

NETFLIX

Draugiem.lv

Pinterest

ok.ru (odnoklassniki.ru)

Katru dienu:

- izmanto YouTube 83% puīšu, 72% meiteņu
- izmanto Google 70% puīšu, 56% meiteņu
- izmanto Skype 18% puīšu, 10% meiteņu

■ cik % respondentu vecumā no 9 līdz 16 gadiem katru dienu portālā YouTube skatās šādus video...

97%

mēdz vispār izmantot YouTube

Piektā daļa respondentu (19%) lieto YouTube vairāk nekā

5 **!!!** stundas dienā

78%

izmanto YouTube **KATRU DIENU**

Puiši skatās YouTube vairāk kā meitenes

YouTube slavenības (Vlogers & YouTubers):
katru dienu skatās

48% 38%

Smieklīgus video, jokus, izaicinājumus (Challenges):
katru dienu skatās

42% 26%

Kā citi spēlē spēles (Gamers):
katru dienu skatās

49% 17%

Kultūras ministrija

Nekritiska meklēšana internetā un izvērtēšana

Intervijās tiek norādīts, ka **parasti meklēšana netiek veikta tālāk par pirmo Google piedāvāto lapu.**

Meitene, 14 gadi:

“Es tā īsti neskatos. Man dažreiz vienalga ir, galvenais, ka ir kaut kas, ko uzrakstīt, piemēram, mājasdarbos. Bet tā jau es īpaši neskatos.”

- Tikai **50%** no 9–12 gadus veciem bērniem uzskata, ka prot salīdzināt dažādas interneta vietnes un mājaslapas, lai saprastu vai informācija tajās ir patiesa
- Pusaudži (13–16 gadi) – **80%**.

Kultūras ministrija

Medijpratīgs vidusskolas absolvents

- Atšķir faktus no viedokļiem
- Atpazīst naida runu, aizspriedumus, stereotipus
- Izprot, kā sociālie, ekonomiskie, politiskie un citi aspekti var ietekmēt mediju saturu
- Atšķir uzticamu žurnālistikas materiālu no sabiedriskajām attiecībām un reklāmas
- Apzinās mediju lomu un nozīmi vārda brīvības, viedokļu daudzveidības un demokrātijas nodrošināšanā
- Interesējas par notikumiem Latvijā un pasaulē. Lieto medijus.

Kultūras ministrijas priekšlikumi projektam par kompetenču pieeju mācību saturā (Skola 2030)

Mācību saturam būtu jābūtu veidotam tā, lai vidusskolas absolventam/-ei būtu izveidojušās šādas prasmes, zināšanas un attieksmes **mediju un citas informācijas lietošanā, publicēšanā un kopigošanā:**

PRASMES

- atšķir faktus no viedokļiem;
- prot izvērtēt informāciju, dekodēt tās saturu un vēstījumu neatkarīgi no kanāla, kādā informācija ir saņemta (tostarp, sociālo mediju);
- atpazīst naida runu, aizspriedumus, stereotipus vai citādi manipulatīvu informāciju;
- izprot, kā sociālie, ekonomiskie, politiskie, profesionālie, tehnoloģiskie spēki var ietekmēt mediju saturu;
- spēj identificēt informācijas sniedzēja mērķi, nolikums, paustās vērtības;
- salīdzina vairākus informācijas avotus, izvēlas uzticamākus un veido savu viedokli (konstruē savas zināšanas, izpratni tēmu);
- nepieciešamības gadījumā prot lietot informācijas pārbaudīšanas metodes;
- prot atšķirt uzticamas žurnālistikas materiālu no sabiedriskajām attiecībām (piemēram, preses relizēm), reklāmas, sponsorētām publikācijām/sīžeti, propagandas;
- prot atpazīt sponsorētu informāciju un dažādas reklāmas veidas (tieša, slēpta reklāma), prot atpazīt reklāmas sociālo mediju saturā un citur;
- atšķir zinātniski pamatotas zināšanas no medijos popularizētās pseudozinātnes, sensa onāliem atklājumiem vai tēmatomas statistikas;
- atšķir sociālo un tradicionālo mediju (paš)popularizētus modes un dzīvīstā viedokļu liderus (influencers) no dažādu jomu patiesajiem ekspertiem;
- izmanto internetu droši un iegūlīgi (prot izmantot internetu un digitālās tehnoloģijas savas rīcības nodrošināšanai, iespēju paplašināšanai, droši un saskaņā ar mediju vides lietošanas juridiskajiem nosacījumiem);
- prot radīt un dalīties ar (multimodālu) mediju saturu dažādos formātos, tostarp, video.

ZINĀŠANAS

- apzinās un izprot realitātes un medijos atspoguļotās realitātes atšķirību;
- zina, kas var ietekmēt kāda notikuma/ procesa/personas atainojumu medijos;
- zina, ka viens un tas pats notikums/process/persona dažādos medijos var tikt atspoguļots atšķirīgi;
- zina par dažādiem manipulācijas veidiem, kas var tikt lietoti informācijas sagrožošanai;
- ir informēts par viltus zīm tēriem, izprot to veidošanas mehānismus (notikums) un izplatīšanas mehānismus;
- apzinās mediju lomu un nozīmi vārda brīvības, viedokļu daudzveidības un demokrātijas nodrošināšanā;
- izprot mediju kā ceturtdās vārda nozīmi, ietekmi uz sabiedrības dienaskārtību, politiskajiem un citiem procesiem;
- zina par informācijas burbuli (echo chambers) veidošanos; apzinās faktorus, kas ietekmē personīgo informācijas telpu, izprot nepieciešamību paplašināt informācijas avotu skaitu un pievērst uzmanību to kvalitātei un uzticāmībai;
- apzinās, ka sociālo mediju saturs atbilst mēra ietekme algoritmu darbība, tapar arī to, ka interneta mērķtiecīgu programmu piedāvātie atlasītie rezultāti nav neitrāli; apzinās, ka pirmie piedāvātie rezultāti neapzīmē, ka tie ir uzticamākie. Šīs zināšanas lieto praksē iekdienā, pieņemot lēmumus par uzticamām/neruizicamām informācijas avotiem;
- ir informēts par viedokļu lideru darbības specifiku, tostarp, sociālo un tradicionālo mediju ietekmi uz viedokļu lidera popularitātes veidošanos;

ATTIEKSMEŠ

- nepedalās tādas informācijas veidošanā, kas ietver naida runu, ir aizspriedumus, stereotipus veicinoša vai citādi manipulatīva;
- sastopoties ar augstāk minēto informāciju, veic darbības, lai novērstu tās tālāku kopīgošanu un izplatīšanu;
- viedokļu, informācijas izmantošanu, publicēšanu un kopīgošanu veic ētiski, ievērojot autoritātes un citu pret pārejiem sabiedrības locekļiem;
- atbildīgi līdzdarbojas zināšanu, viedokļu radīšanā, kļūstot par mediju satura autoru, mazinot nepietiekamu informētību, neapzīmē sabiedrībai svarīgos jautājumus;
- interesējas par sabiedriski nozīmīgiem, tostarp, politiskiem, nolikumiem vietēja kopiena, valsts, Eiropā, pasaulē un izsaka savu viedokli par minētajiem procesiem.

Medijpratības veicināšana - viena no horizontālajām prātībām, kas tiek attīstīta vairākumā priekšmetu.

Par medijiem kā 4. varu, to lomu un nozīmi demokrātijā rosinām ietvert sociālās un pilsētiskās mācību jomas bloka.

Bērnu un pusaudžu medijpratības

peļņu rezultātu prezentācija

6. februārī 2018

Kultūras ministrija

Kultūras ministrija kopā ar sadarbības
partneriem veido

AUDIOVIZUĀLU mācību līdzekļi

pirmsskolas vecuma un skolas 1.-2.klašu
bērniem, lai medijpratību skaidrotu viņiem
piemērotā veidā

Rudenī e-pastā to saņems ikviena
pirmsskolas izglītības iestāde un skola, kas
īsteno sākumskolas izglītības programmu

Kultūras ministrija

Vairāk informācijas:

<https://www.km.gov.lv/lv/mediju-politika/prezentacijas-un-petijumi>

Šeit atrodams:

- Medijpratības pētījumi pilnā apjomā un Kultūras ministrijas veidotās rezultātu izklāsta prezentācijas
- KM priekšlikumi projektam par kompetenču pieeju mācību saturā (Skola 2030)
- **Medijpratības resursu apkopojums 2018 - iedvesmai un izmantošanai mācību procesā**
- KM prezentācijas par medijpratības nozīmi un situāciju Latvijā

Kultūras ministrija

Paldies par uzmanību!